

Dr Katarzyna Kamińska*

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

ORCID: 0000-0002-4438-0127

katarzyna.kaminska@us.edu.pl

**Podział czasu w pieczy współdzielonej oraz brak jej
prymatu nad innymi formami pieczy – uwagi na tle
orzecznictwa Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej
i wybranych rozwiązań innych państw**

The Allocation of Time in Joint Physical Custody and the Absence of Its
Priority over Other Forms of Custody – Remarks in the Light of the Case
Law of the Constitutional Court of the Czech Republic and Selected So-
lutions in other countries

Abstract: This paper addresses the issue of joint physical custody. The discussion focuses on the division of parenting time and the precedence of joint physical custody over other forms of childcare arrangements. The inspiration for undertaking this analysis was the judgment of the Constitutional Court of the Czech Republic of 5 February 2025, I. ÚS 2364/24, which may contribute to a deeper understanding of the nature of joint physical custody. In its ruling, the Court emphasised that joint physical custody may, but need not, entail an equal (50/50) division of time, although such an arrangement is not a general rule. Czech law does not contain any provision that would establish „right to joint physical custody” – understood as a statutory entitlement of parents to joint physical custody. The judgment of the Constitutional Court of the Czech Republic of 5 February 2025 represents a significant and necessary contribution to the debate on the legitimacy of prioritising joint physical

* Działania badawcze wsparte ze środków przyznanych w ramach programu Inicjatywa Doskonałości Badawczej oraz Planu Równości Płci na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

custody. The reasoning presented in the decision may also prove useful from the perspective of Polish law, particularly in light of the ongoing work aimed at introducing provisions regulating joint physical custody.

Keywords: joint physical custody, divorce, child welfare, parenting time

Abstrakt: W artykule podjęto jeden z aspektów problematyki pieczy współdzielonej. W rozważaniach skoncentrowano się na podziale czasu oraz pierwszeństwie pieczy współdzielonej (lub jego braku) przed innymi formami sprawowania pieczy nad dzieckiem. Inspiracją do podjęcia niniejszych rozważań był wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 5 lutego 2025 r., I. ÚS 2364/24, który może przyczynić się do lepszego zrozumienia istoty pieczy współdzielonej. W wyroku wskazano, że piecza współdzielona może, ale nie musi, przyjmować model „pół na pół”, nie jest to regułą stosowaną automatycznie w każdym przypadku. W czeskim prawie nie istnieje żaden przepis, który konstytuowałby „prawo do pieczy współdzielonej” – rozumiane jako ustawowo gwarantowane uprawnienie rodziców do sprawowania pieczy współdzielonej. Wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 5 lutego 2025 r. jest ważnym i potrzebnym głosem w dyskusji dotyczącej zasadności priorytetu pieczy współdzielonej. Wnioski płynące z uzasadnienia wyroku mogą być pomocne z punktu widzenia polskiego prawa, ponieważ trwają zaawansowane prace legislacyjne nad wprowadzeniem przepisów regulujących pieczę współdzieloną.

Słowa kluczowe: piecza współdzielona, rozwód, dobro dziecka, czas spędzany z dzieckiem

1. Wprowadzenie

Współczesne przemiany społeczne i kulturowe, w tym transformacja modelu rodziny oraz rosnące zaangażowanie obojga rodziców w proces wychowania dzieci, sprzyjają wzrostowi zainteresowania pieczą współdzieloną jako formą pieczy nad dzieckiem po rozstaniu rodziców. Piecza współdzielona oznacza sposób wspólnego uregulowania wykonywania władzy rodzicielskiej po rozstaniu, najczęściej spowodowanym przez rodziców, ale również przez rozpad związków nieformalnych, w którym oboje rodzice sprawują bieżącą pieczę

nad dzieckiem w powtarzających się, ale niekoniecznie w takich samych okresach, zmieniając się w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich.¹ Piecza współdzielona, określana również mianem pieczy naprzemiennnej, zakłada aktywny udział obojga rodziców w codziennym życiu dziecka oraz bardziej równomierny podział czasu pieczy między nimi. Choć model ten wciąż budzi liczne kontrowersje – zarówno na gruncie prawnym, jak i społecznym – coraz częściej postrzegany jest jako realna alternatywa wobec tradycyjnych form sprawowania pieczy.² W debacie publicznej oraz w doktrynie prawa rodzinnego coraz częściej pojawiają się głosy wskazujące na potrzebę jednoznacznego uregulowania tej instytucji w przepisach prawa krajowego.³ Celem takich działań miałyby być nie tylko zapewnienie większej przewidywalności i stabilności orzecznictwa, lecz także skuteczniejsza ochrona dobra dziecka w sytuacjach rozstania rodziców.⁴

Podejście do pieczy współdzielonej różni się istotnie w zależności od systemu prawnego poszczególnych państw. W niektórych krajach instytucja ta została szczegółowo uregulowana i stanowi element standardowej praktyki orzeczniczej. W innych natomiast pozostaje w dużej mierze niedookreślona lub jest traktowana jako rozwiązanie wyjątkowe, stosowane jedynie w szczególnych okolicznościach.⁵ Analiza rozwiązań przyjętych w wybranych systemach zagranicznych może dostarczyć cennych wskazówek oraz inspiracji dla kształtowania polskich regulacji, zwłaszcza w kontekście potrzeby dostosowania ich do lokalnych uwarunkowań społecznych i prawnych. Impulsem do podjęcia niniejszych

¹ Por. A. Czerederecka, *Rozwód a rywalizacja o opiekę nad dziećmi*, Wolters Kluwer, Warszawa 2020, s. 127; por. P. Gałdyn, *Pieczna naprzemienna w systemie prawa rodzinnego*, „Forum prawnicze” 2023, t. 2, nr 76, s. 39.

² Por. K. Kamińska, *Post-Separation Parenting: Contemporary Trends and Challenges*, „The Italian Law Journal” 2022, t. 8, nr 2, s. 627.

³ Zob. np. H. Janik-Skowrońska, *Prawno-społeczne uwarunkowania pieczy współdzielonej (naprzemiennnej) w Polsce. Studium prawno-socjologiczne*, Difin, Warszawa 2024, s. 218 i n.; por. M. Sikorska, M. Gawrońska, *Pieczna naprzemienna w Polsce – diagnoza i rekomendacje dla polityk publicznych*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2025, s. 58 i n.

⁴ Zob. Stanowisko Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego w sprawie wprowadzenia przepisów prawnych regulujących pieczę współdzieloną, <https://www.gov.pl/attachment/27831048-a131-4418-b-671-c2a5dc8b6722> [dostęp: 26.12.2025]. W odpowiedzi na potrzebę reformy przepisów prawa rodzinnego oraz ich dostosowania do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości w Polsce, a także w celu ograniczenia istniejącej obecnie znacznej niepewności prawnej wynikającej z braku jednoznacznych regulacji dotyczących pieczy współdzielonej w przepisach prawa materialnego, Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego rekomenduje wprowadzenie do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego zarówno pojęcia, jak i definicji pieczy współdzielonej.

⁵ K. Kamińska, *Pieczna naprzemienna a władza rodzicielska rodziców żyjących w rozłączeniu*, Wolters Kluwer, Warszawa 2022, s. 253 i n.

rozważań stał się wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej (*Ústavní soud České republiky*, dalej jako: Sąd Konstytucyjny) z 5 lutego 2025 r., I. ÚS 2364/24⁶. Orzeczenie to stanowi istotny głos w debacie na temat zasadności oraz zakresu stosowania pieczy współdzielonej, a jego analiza może przyczynić się do pogłębienia zrozumienia tej instytucji również w kontekście polskiego porządku prawnego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że piecza współdzielona nadal jest niejednoznacznie i często nieprawidłowo interpretowana zarówno w polskiej doktrynie prawa, jak i w orzecznictwie sądów. Najczęściej utożsamiana jest ona z symetrycznym modelem pieczy współdzielonej, w której dziecko spędza dokładnie równą ilość czasu z każdym z rodziców po ich rozstaniu. Ponadto wprowadzenie regulacji dotyczących pieczy współdzielonej bywa błędnie łączone z ustanowieniem automatycznego domniemania stosowania tego modelu.⁷

Wyrok Sądu Konstytucyjnego zasługuje na uwagę z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze, stanowi kolejny, ale zarazem istotny, głos w toczącej się dyskusji na temat podziału czasu w ramach pieczy współdzielonej. Mimo że instytucja ta nie doczekała się legalnej definicji w Kodeksie cywilnym Republiki Czeskiej (dalej: k.c.)⁸, wokół jej stosowania narosła już bogata literatura przedmiotu⁹ oraz rozwijające się orzecznictwo sądowe. W omawianym orzeczeniu trafnie podkreślono, że piecza współdzielona może przybierać formę równomiernego podziału czasu pieczy nad dzieckiem pomiędzy obojgiem rodziców po rozwodzie lub rozstaniu (tzw. model „pół na pół”)¹⁰, jednak nie stanowi to ani ustawowej zasady, ani konstytucyjnie gwarantowanego prawa. W praktyce piecza współdzielona może obejmować także inne proporcje, np. 60:40%, lub nawet 70:30% czasu, w zależności od okoliczności konkretnej sprawy. Po drugie, i być może nawet ważniejsze, Sąd Konstytucyjny sformułował stanowisko, zgodnie z którym nie istnieje jeden uniwersalny model orzekania w sprawach dotyczących pieczy nad dzieckiem. Nie ma rozwiązania, które w sposób równy i skuteczny wpływałoby na każde dziecko, niezależnie od jego indywidualnej sytuacji. To niezwykle istotna konstatacja, prowadząca do refleksji nad problemem automatyzmu w orzekaniu o pieczy współdzielonej.

⁶ Wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 5 lutego 2025 r., I. ÚS 2364/24, CZ:US:2025:1. US.2364.24.2.

⁷ M. Sikorska, M. Gawrońska, *Pieczą naprzemienną w Polsce...*, s. 11 i powołana tam literatura.

⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. Kodeks wszedł w życie 1 stycznia 2014 r.

⁹ Zob. np. P. Fučík, *Public Attitudes Toward Shared Custody: The Czech Republic*, [w:] D. Mortelmans (red.), *Divorce in Europe: New Insights in Trends, Causes and Consequences of Relation Break-ups*, Springer, Cham 2020, s. 253; A. Arnoldová, *Sociální péče 2. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*, Grada Publishing, Praga 2016, s. 271; P. Fučík, M. Šolcová, *Nové formy rodičovství: střídavá péče a hledání jejích důsledků pro děti – přehledová studie*, „Sociální studia” 2022, t. 19, nr 2, s. 35.

¹⁰ Dotyczy to również sytuacji rodziców żyjących z innymi przyczyn niż rozwód w rozłączeniu.

Zasadniczo zauważono, że podstawową i nadrzędną przesłanką wszystkich rozstrzygnięć sądu dotyczących dziecka, a zwłaszcza w zakresie ustalania pieczy, jest jego dobro. W niektórych przypadkach dobro to może wymagać jak najszerzego utrzymywania kontaktów z obojgiem rodziców, w innych zaś – ich ograniczenia, a w sytuacjach skrajnych nawet całkowitego zakazu kontaktów. Piecza współdzielona powinna być zatem postrzegana nie jako rozwiązanie domyślne lub preferencyjne, lecz jako jedna z wielu możliwych form ukształtowania relacji dziecka z rodzicami po rozstaniu, która musi być każdorazowo dostosowana do okoliczności konkretnego przypadku.

2. Geneza pieczy współdzielonej

Aby właściwie zrozumieć istotę i ewolucję pieczy współdzielonej, warto odnieść się do jej genezy i rozwoju w Stanach Zjednoczonych, które uznawane są za kolebkę tej instytucji. To właśnie w amerykańskich sądach rodzinnych najwcześniej zaczęto stosować oraz rozwijać różne modele wspólnej pieczy nad dzieckiem po rozwodzie lub rozstaniu rodziców. Punktem zwrotnym w tym zakresie była legislacja stanu Kalifornia z 1979 r., w której po raz pierwszy wprowadzono formalne przepisy dotyczące tzw. *joint custody*, czyli wspólnej pieczy rodzicielskiej.¹¹ Jednocześnie ustawodawca ustanowił domniemanie prawne, że wspólna piecza leży w najlepszym interesie dziecka, pod warunkiem, że oboje rodzice wspólnie o nią wnioskują.¹² Było to rozwiązanie przełomowe w amerykańskim prawie rodzinnym, które stopniowo zaczęły przyjmować także inne stany. Do wprowadzenia tego domniemania szczególnie aktywnie dążyły organizacje społeczne zrzeszające ojców, którzy często wyrażali przekonanie, że sądy rodzinne faworyzują matki i marginalizują rolę ojca w wychowaniu dziecka po rozstaniu. Argumentowano, że model pieczy wyłącznej, najczęściej przyznawanej matce, prowadzi do nierównowagi w relacjach rodzicielskich oraz naruszenia zasady równości praw i obowiązków obojga rodziców.¹³ W odpowiedzi na te postulaty, w wielu stanach

¹¹ Art. 4600 i 4600.5 kalifornijskiego kodeksu cywilnego. Przepisy te weszły w życie 1 stycznia 1980 r.

¹² N.K. Lemon, *Joint Custody As a Statutory Presumption: California's New Civil Code Sections 4600 and 4600.5*, „Golden Gate University Law Review” 1981, t. 11, nr 2, s. 488–489.

¹³ Byli to też zawodowi pełnomocnicy i specjaliści w dziedzinie zdrowia psychicznego, którzy uważali, że wspólna piecza nad dzieckiem powinna być „oczywista i powszechna”; rodzice posiadający plan wychowawczy z ustaloną pieczą wspólną i potrzebujący jedynie aprobaty sądu; doświadczeni sędziowie orzekający w sprawach rodzinnych, zob. B.G. Mills, S.P. Belzer, *Joint Custody as a Parenting Alternative*, „Pepperdine Law Review” 1982, t. 9, nr 4, s. 855.

rozpoczęto intensywną debatę prawną i społeczną, której efektem było stopniowe upowszechnianie instytucji wspólnej pieczy, w różnych konfiguracjach – zarówno fizycznej (fizyczne przebywanie dziecka z każdym z rodziców przez określoną część czasu), jak i prawnej (wspólne podejmowanie decyzji dotyczących dziecka).

Tym samym Stany Zjednoczone odegrały kluczową rolę w ukształtowaniu i rozprzestrzenieniu idei pieczy współdzielonej jako modelu odpowiadającego nowoczesnemu pojmowaniu ról rodzicielskich. Doświadczenia amerykańskie, choć nieprzenoszalne wprost do warunków europejskich ze względu na różnice kulturowe i ustrojowe, dostarczają ważnych punktów odniesienia dla refleksji nad kierunkami rozwoju prawa rodzinnego w innych państwach, w tym także w Republice Czeskiej i Polsce.

Podkreślenia wymaga, że pojęcie wspólnej pieczy nad dzieckiem (*joint custody*) nie jest rozumiane jednolicie nawet w doktrynie amerykańskiej. W zależności od przyjętej klasyfikacji oraz kontekstu prawnego, może ono przybierać różne formy, które różnią się zakresem praw i obowiązków rodzicielskich, a także sposobem organizacji życia dziecka po rozstaniu rodziców. W pierwszej kolejności należy odróżnić instytucję wspólnej pieczy nad dzieckiem od dwóch innych modeli: *split custody* oraz *divided custody*. *Split custody* (piecza podzielona) odnosi się do sytuacji, w której rodzice mają więcej niż jedno dziecko, a każdy z nich sprawuje wyłączną pieczę nad co najmniej jednym z nich. W tym modelu nie występuje rotacja dzieci między domami rodziców – każde z dzieci na stałe przebywa z jednym z rodziców. Jest to zatem model charakteryzujący się brakiem przemieszczania dzieci, a jego cechą szczególną jest rozbitcie rodzeństwa pomiędzy dwoje opiekunów. *Divided custody* (piecza dzielona) to natomiast model, w którym dziecko przebywa naprzemiennie u każdego z rodziców, a każdy z nich samodzielnie podejmuje decyzje dotyczące dziecka w czasie, gdy dziecko znajduje się pod jego pieczą, także w sprawach istotnych. W tym sensie *divided custody* różni się od klasycznej *joint custody*, ponieważ brakuje w niej elementu wspólnego podejmowania decyzji; decyzyjność jest przypisana czasowo do tego rodzica, u którego dziecko w danym momencie przebywa.¹⁴

W obrębie instytucji *joint custody* doktryna amerykańska i orzecznictwo wyróżniają dwa główne warianty: *joint legal custody* oraz *joint physical custody*. *Joint legal custody*, czyli wspólna piecza prawna, oznacza, że oboje rodzice

¹⁴ K.D. Hess, *Understanding Child Domestic Law Issues: Custody, Adoptions, and Abuse*, [w:] I.B. Weiner, A.K. Hess (red), *The Handbook of Forensic Psychology*, Wiley, New Jersey 2013, s. 106; por. K. Kamińska, *Pieczna naprzemienna...*, s. 107–110.

mają równe prawo do współdecydowania o wszystkich istotnych sprawach dotyczących dziecka, niezależnie od tego, z którym z nich dziecko aktualnie przebywa. Zakres ten obejmuje m.in. kwestie edukacji, leczenia, wychowania czy religii. *Joint physical custody*, czyli wspólna piecza fizyczna, odnosi się do podziału fizycznej pieczy nad dzieckiem, czyli tego, gdzie dziecko przebywa i spędza czas. W praktyce to właśnie ten model najczęściej utożsamiany jest z pieczą współdzieloną (*alternating/shared parenting*), zwłaszcza gdy dziecko przebywa z każdym z rodziców w sposób zbliżony czasowo (choć niekoniecznie dokładnie równy).

Na tle powyższych rozróżnień można sformułować ogólny wniosek, że pojęcie *joint physical custody* znacząco różni się od modelu pieczy wyłącznej z ustalonymi kontaktami (ang. *sole custody with visitation*). Różnice te można sprowadzić do trzech zasadniczych punktów. W modelu *joint physical custody* oboje rodzice mają pełne i równe prawo do podejmowania decyzji dotyczących dziecka. W przeciwieństwie do tego, w przypadku *sole custody*, prawo to przysługuje tylko jednemu z rodziców. Dziecko w ramach *joint physical custody* spędza z każdym z rodziców porównywalną ilość czasu, natomiast przy *sole custody* z reguły mieszka na stałe z jednym z rodziców, a kontakty z drugim są uregulowane w ograniczonym zakresie. W systemie *joint physical custody* żaden z rodziców nie ma wyłącznego prawa do określania, kiedy drugi rodzic może widywać dziecko. Harmonogram spotkań i pieczy jest ustalany wspólnie, bądź przez sąd – jako równorzędny.¹⁵

W większości stanów piecza współdzielona została uregulowana w przepisach prawa stanowego, jednak w żadnym z nich nie jest ona utożsamiana wyłącznie z równym podziałem czasu pieczy między rodziców. Wbrew popularnemu uproszczeniu, model pieczy współdzielonej (*joint physical custody*) nie zakłada konieczności ścisłego podziału pieczy w stosunku 50:50%.¹⁶ W literaturze amerykańskiej dominuje pogląd, zgodnie z którym pieczę współdzieloną należy rozumieć jako taki układ, w którym dziec-

¹⁵ N.K. Lemon, *Joint Custody As a Statutory Presumption...*, s. 486–487.

¹⁶ Przed 1985 r. częstotliwość orzekania o pieczy współdzielonej wynosiła około 13% w skali całego kraju, natomiast w latach 2010–2014 wzrosła ona do 34%, zob. D.R. Meyer, M.J. Carlson, Md Moshi Ul Alam, *Increases in Shared Custody after Divorce in the United States*, „Demographic Research” 2022, t. 46, s. 1154. Z badań przeprowadzonych w 2018 r. wynika, że chociaż statystycznie matki częściej niż ojcowie przejmują główną pieczę nad dziećmi po rozwodzie, to obecnie wzrasta liczba stanów, w których coraz częściej orzeka się o pieczy współdzielonej, w której dzieci spędzają równą ilość czasu z obojgiem rodziców. Dotyczy to m.in. stanów Wirginii, Massachusetts, Nevady, Wisconsin, Kolorado i Florydy. Pełne wyniki badań dostępne są na stronie: *How much custody time does Dad get in your state?*, <https://www.custodyxchange.com/topics/research/dads-custody-time-by-state.php> [dostęp: 27.12.2025].

ko spędza od 35% do 65% czasu z jednym z rodziców, a pozostały czas z drugim.¹⁷ Takie podejście podkreśla elastyczny charakter tej instytucji oraz konieczność dostosowywania jej do indywidualnych potrzeb dziecka i możliwości organizacyjnych rodziców. Część autorów wskazuje jeszcze niższy próg, na poziomie 30%, jako granicę dolną dla uznania danego modelu za pieczę współdzieloną.¹⁸ Poniżej tego poziomu relację opiekuńczą jednego z rodziców traktuje się raczej jako realizację kontaktów w ramach pieczy wyłącznej drugiego z rodziców (*sole custody with visitation*). Warto podkreślić, że ten elastyczny model procentowy został również zaakceptowany przez Sąd Konstytucyjny w komentowanym wyroku z 5 lutego 2025 r., w którym wskazano, że piecza współdzielona może być wykonywana także przy proporcji pieczy na poziomie 70:30%. Tym samym Sąd Konstytucyjny wyraźnie odrzucił koncepcję utożsamiającą pieczę współdzieloną wyłącznie z matematycznie równym podziałem czasu, podkreślając, że o jej charakterze decyduje przede wszystkim jakość i ciągłość zaangażowania obojga rodziców w życie dziecka.

3. Skarga konstytucyjna – stan faktyczny i rozstrzygnięcie

Przechodząc do omówienia wyroku Sądu Konstytucyjnego, należy wskazać, że w 2022 r. matka (skarżąca) wystąpiła z wnioskiem o zmianę dotychczasowego sposobu sprawowania pieczy nad wspólnymi małoletnimi dziećmi – 10-letnią córką i 8-letnim synem. Dotąd piecza była wykonywana w sposób naprzemienny przez oboje rodziców, według modelu „pół na pół”, w tygodniowych odstępach, zgodnie z zatwierdzonym przez sąd porozumieniem rodzicielskim. Sąd Obwodowy dla Dzielnicy Piątej Miasta Stołecznego Pragi (*Obvodní soud pro Prahu 5*, dalej jako: Sąd Obwodowy)¹⁹, jako sąd pierwszej instancji, w wy-

¹⁷ Zob. np. L. Nielsen, *Shared Physical Custody: Does It Benefit Most Children?*, „Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers” 2015, t. 28, nr 1, s. 80.

¹⁸ Zob. np. W.V. Fabricius, S.L. Braver, P. Diaz, C.E. Velez, *Custody and Parenting Time: Links to Family Relationships and Well-being after Divorce*, [w:] M.E. Lamb (red.), *The Role of the Father in Child Development*, John Wiley & Sons, Nowy Jork 2010, s. 205.

¹⁹ System sądownictwa powszechnego w Republice Czeskiej ma strukturę czteroszczeblową: składa się z sądów powiatowych, sądów wojewódzkich, sądów wyższych oraz Sądu Najwyższego. Pierwszy szczebel tworzą sądy powiatowe, które orzekają, co do zasady, w sprawach cywilnych, gospodarczych i karnych w pierwszej instancji. Na tym szczeblu działają również tzw. sądy obwodowe (*obvodní soudy*), które są charakterystyczne wyłącznie dla miasta stołecznego Pragi i pełnią tam funkcję sądów powiatowych. W omawianej sprawie wyrok w pierwszej instancji wydał Sąd Obwodowy dla Dzielnicy Piątej Miasta Stołecznego Pragi (*Obvodní soud pro Prahu 5*). Drugi

roku z 1 lutego 2024 r.,²⁰ przychylił się do wniosku skarżącej i zmodyfikował dotychczasowy sposób sprawowania pieczy. Zgodnie z nowym rozstrzygnięciem, dzieci miały przebywać pod pieczą ojca w tygodniach parzystych – od środy do niedzieli, natomiast w pozostałym zakresie pozostawałyby pod pieczą matki. Sąd Obwodowy, wydając orzeczenie, wziął pod uwagę w szczególności opinie małoletnich, które wyraziły chęć spędzania większej ilości czasu z matką. W ocenie sądu, dalsze utrzymywanie modelu pieczy współdzielonej w równych odstępach mogłoby prowadzić do pogorszenia relacji dzieci z ojcem, ze względu na ich niechęć do częstych wizyt w jego domu.

Od powyższego orzeczenia apelację złożył ojciec. Sąd Miejski w Pradze (*Městský soud v Praze*), jako sąd drugiej instancji, w wyroku z 26 czerwca 2024 r.,²¹ uwzględnił apelację ojca i oddalił wniosek matki o zmianę sposobu sprawowania pieczy. W efekcie, utrzymany został dotychczasowy system pieczy współdzielonej według modelu „pół na pół”. Sąd Miejski w Pradze podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Obwodowy, jednak doszedł do odmiennych wniosków co do ich znaczenia prawnego.²²

Na wyrok Sądu Miejskiego w Pradze matka wniosła skargę konstytucyjną (dalej jako: skarga) do Sądu Konstytucyjnego.²³ W skardze tej zarzuciła przede

szczebel stanowią sądy wojewódzkie, które orzekają przede wszystkim jako sądy drugiej instancji w sprawach, w których rolę sądu pierwszej instancji pełnił sąd powiatowy. Należy tutaj odnotować, że rolę sądu wojewódzkiego w Pradze pełni tzw. Miejski Sąd w Pradze (*Městský soud v Praze*). Trzeci szczebel tworzą dwa sądy wyższe, a mianowicie w Pradze (*Vrchní soud v Praze*) oraz Ołomuńcu (*Vrchní soud v Olomouci*). Czteroszczeblową strukturę sądów powszechnych zamyka Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej. Szerzej na temat funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w Republice Czeskiej, w tym systemu sądów i ich organizacji wewnętrznej zob. M. Żaba, *Wybrane zagadnienia wymiaru sprawiedliwości i statusu sędziów w Republice Czeskiej*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2022, s. 8.

²⁰ Wyrok Sądu Obwodowego dla Dzielnicy Piątej Miasta Stołecznego Pragi z 1 lutego 2024 r., 50 P 307/2022-485 23 P i Nc 2/2023.

²¹ Wyrok Sądu Miejskiego w Pradze z 26 czerwca 2024 r., 55 Co 115/2024-521.

²² W ocenie Sądu Miejskiego w Pradze, nie zaistniała istotna zmiana okoliczności, która uzasadniałaby odejście od dotychczasowego sposobu sprawowania pieczy. Za taką zmianę skarżąca uznawała m.in. pogarszające się relacje dzieci z ojcem oraz ich deklarowane negatywne nastawienie do częstych kontaktów z nim. Jednakże, zdaniem sądu drugiej instancji, okoliczności te nie były wystarczające doniosłe, by uzasadnić ingerencję w ustalony wcześniej model pieczy.

²³ W kontekście czeskiego systemu prawnego nie można pominąć roli Sądu Konstytucyjnego (*Ústavní soud*). W Czechach każdy, kto uzna, że zostały naruszone jego konstytucyjnie zagwarantowane prawa i wolności, może wnieść skargę konstytucyjną (*ústavní stížnost*). Skarga ta umożliwia jednocześnie zwrócenie się bezpośrednio do Sądu Konstytucyjnego w celu ochrony swoich praw, w tym również w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej i pieczy nad dzieckiem. W praktyce oznacza to, że wyroki sądów powszechnych, w tym w sprawach o pieczę, mogą zostać uchylone lub zmienione, jeśli Sąd Konstytucyjny stwierdzi naruszenie konstytucyjnych praw uczestników postępowania. Procedura ta jest istotnym instrumentem kontroli praworządności i ochrony dobra

wszystkim naruszenie: prawa do sądu (wynikającego z 36 ust. 1 Karty Podstawowych Praw i Wolności (dalej jako: Karta)²⁴, która stanowi integralną część porządku konstytucyjnego Republiki Czeskiej)²⁵; art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności²⁶, gwarantujący prawo do rzetelnego postępowania sądowego; art. 37 ust. 3 Karty, statuującego zasadę równości stron postępowania; art. 10 ust. 2 Karty, który zapewnia jednostce prawo do ochrony życia prywatnego i rodzinnego; art. 32 ust. 4 Karty, odnoszącego się do prawa rodziców do wychowania dzieci oraz sprawowania nad nimi pieczy. Skarga zawierała również zarzut naruszenia art. 18 ust. 1 Konwencji o Prawach Dziecka²⁷, który potwierdza odpowiedzialność obojga rodziców za wychowanie i rozwój dziecka.²⁸

Wskazane powyżej regulacje krajowe i międzynarodowe stanowiły podstawę trzech zasadniczych zarzutów podniesionych w skardze, a mianowicie: 1) nierozpoznania przez sąd zgłoszonych przez skarżącą wniosków dowodowych oraz twierdzeń faktycznych; 2) pozbawienia małoletnich dzieci możliwości udziału w postępowaniu; 3) wydania wyroku z naruszeniem zasady dobra

dziecka, a zarazem odróżnia czeski system od polskiego, w którym nie przewiduje się analogicznej instytucji pozwalającej jednostce na wniesienie skargi od wyroku sądu powszechnego; szerzej na ten temat: E. Czyż, *Sąd Konstytucyjny Republiki Czeskiej*, [w:] M. Barański, A. Czyż, R. Rajczyk (red.), *Sądownictwo konstytucyjne w państwach Grupy Wyszehradzkiej. Perspektywa politologiczno-prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 59.

²⁴ Zgodnie z tym przepisem, „każdy może dochodzić swoich praw w określonym prawnie postępowaniu przed niezawisłym i bezstronnym sądem, a w określonych przypadkach także przed innym organem”.

²⁵ Konstytucja Republiki Czeskiej ogranicza się wyłącznie do problematyki związanej z instytucjami władzy oraz zasadami ustrojowymi państwa, natomiast w kwestiach praw wolności człowieka i obywatela, odsyła do Karty Podstawowych Praw i Wolności. Konstytucja czyni z Karty część porządku konstytucyjnego Republiki Czeskiej. Również w uchwale Prezydium Czeskiej Rady Narodowej z 16 grudnia 1992 r., ogłaszającej Kartę, mowa jest o tym, że jest ona częścią porządku konstytucyjnego Republiki Czeskiej, zob. M. Borski, *Karta Podstawowych Praw i Wolności jako element porządku konstytucyjnego Republiki Czeskiej*, „Prawa Człowieka: Humanistyczne Zeszyty Naukowe” 2010, nr 13, s. 181; por. uchwała Prezydium Czeskiej Rady Narodowej z dnia 16 grudnia 1992 r., <https://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/czechy-b.html> [dostęp: 26.12.2025].

²⁶ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, Dz.U. 1993 Nr 61, poz. 284.

²⁷ Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., Dz.U. 1991 Nr 120, poz. 526.

²⁸ W ocenie skarżącej, rozstrzygnięcie Sądu Miejskiego w Pradze naruszyło także szereg przepisów ustrojowych zawartych w Konstytucji Republiki Czeskiej z dnia 16 grudnia 1992 r., https://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2015/07/Czechy_pol_010811.pdf [dostęp: 27.12.2025], w tym norm odnoszących się do zasad państwa prawa, ochrony praw podstawowych i funkcji sądów.

dziecka.²⁹ Sąd Konstytucyjny uwzględnił skargę i uchylił wyrok Sądu Miejskiego w Pradze z 26 czerwca 2024 r. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Konstytucyjny podzielił zasadnicze zarzuty skarżącej, w szczególności w zakresie naruszenia prawa do sądu, wynikającego z art. 36 ust. 1 Karty.³⁰ W dalszej części niniejszego opracowania omówione zostaną te elementy stanowiska Sądu Konstytucyjnego, które uznać należy za szczególnie istotne z punktu widzenia problematyki pieczy współdzielonej.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że instytucja pieczy współdzielonej jest dobrze ugruntowana oraz od wielu lat rekomendowana w orzecznictwie Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej.³¹ Jednakże, jak trafnie wskazano również w komentowanym wyroku, żadne z dotychczasowych orzeczeń tego sądu nie stanowi, że piecza współdzielona musi być realizowana w modelu ściśle równomiernego podziału czasu pomiędzy oboje rodziców. Wręcz przeciwnie, Sąd Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że w praktyce sądowej często dochodzi do stosowania rozwiązań, w których czas pieczy sprawowanej przez każdego z rodziców jest jedynie zbliżony, a niekoniecznie identyczny.³² W tym kontekście przyjęcie przez Sąd Miejski w Pradze założenia, że model „pół na pół” (50:50%) stanowi domyślną lub preferowaną formę pieczy współdzielonej

²⁹ Z dalszych pism procesowych w omawianej sprawie wynika, że po wydaniu wyroku przez Sąd Miejski w Pradze stan psychiczny dzieci znacznie się pogorszył. Pojawiły się u nich stany lękowe oraz konieczność przyjmowania leków przeciwdepresyjnych. Dzieci nie chciały spędzać całego tygodnia w domu ojca, ponieważ nie czuły się tam komfortowo. Zgłaszały matce, że ojciec wykazuje stale zachowania agresywne (krzyki, kłótnie to była dla niego normalność). Potwierdziła to także opinia ustanowionego w sprawie kuratora reprezentującego dzieci (*opatrovník nezletilých dětí*).

³⁰ W odniesieniu do pozostałych zarzutów skargi, Sąd Konstytucyjny częściowo podzielił stanowisko skarżącej. W szczególności zgodził się z nią w zakresie naruszeń proceduralnych, jakich dopuścił się Sąd Miejski w Pradze. Sąd ten, jak stwierdzono, uchybił podstawowym zasadom postępowania cywilnego, w tym obowiązkowi wszechstronnego rozpoznania sprawy oraz należytego rozstrzygnięcia, co w konsekwencji mogło wpłynąć na treść orzeczenia i naruszać prawo do rzetelnego procesu. Jednocześnie Sąd Konstytucyjny nie podzielił zarzutu dotyczącego zasady równości stron postępowania, określanej również jako „zasada równości broni”. W uzasadnieniu wyroku wskazano, że sąd drugiej instancji w całości przychylił się do argumentacji jednej ze stron (w tym przypadku ojca), co nie stanowi samo w sobie naruszenia zasady równości procesowej. Taka sytuacja jest naturalną konsekwencją sporu sądowego, w którym występują dwie strony reprezentujące przeciwstawne interesy. W ocenie Sądu, sama treść rozstrzygnięcia nie może być traktowana jako dowód nierównego traktowania stron, o ile postępowanie zostało przeprowadzone zgodnie z wymogami procedury oraz z poszanowaniem prawa obu stron do przedstawienia swoich racji, por. wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 25 stycznia 2021 r., II. ÚS 3395/20, CZ:US:2021:2.US.3395.20.1.

³¹ Sąd Konstytucyjny odwołał się także do badań czeskich socjologów, którzy ustalili, że dziecko powinno spędzać przynajmniej 30% czasu z rodzicem, aby można było mówić o pieczy współdzielonej.

³² Zob. np. wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 3 maja 2022 r., I. ÚS 3065/21, CZ:US:2022:1.US.3065.21.2.

w czeskim systemie prawnym, nie znajduje żadnego oparcia ani w Konstytucji Republiki Czeskiej, ani w orzecznictwie Sądu Konstytucyjnego, ani też w praktyce sądów powszechnych. Stanowisko to wydaje się wynikać z błędnego przeświadczenia, obecnego wśród części opinii publicznej, a niekiedy także rodziców uczestniczących w sporach sądowych, jakoby każdemu z rodziców „przysługiwała połowa dziecka”. Tymczasem taka perspektywa pomija fundamentalną zasadę, że to nie interesy rodziców, lecz dobro dziecka powinno być podstawowym kryterium przy orzekaniu o pieczy.

W związku z powyższym nie sposób mówić o istnieniu normatywnego lub aksjologicznego nakazu przyjmowania przez sąd orzekający o pieczy nad dzieckiem po rozstaniu rodziców modelu naprzemiennego realizowanego w proporcji 50:50%. Jednocześnie jednak należy uwzględnić, że w ramach modelu preferowanego pieczy współdzielonej proporcja ta może funkcjonować jako „punkt wyjścia”, a nie jako automatyzm orzeczniczy, przy czym jej przyjęcie bywa uzasadniane odwołaniem do konstytucyjnej zasady równości.³³ Z tej perspektywy symetryczny podział czasu jawi się jako rozwiązanie intelektualnie domyślne, odpowiadające dyrektywie równego traktowania rodziców oraz ich równych praw rodzicielskich, a zarazem jako rozwiązanie naturalne, którego występowania w praktyce orzeczniczej nie sposób ignorować.

Tego rodzaju „domyślność” nie ma jednak charakteru domniemania prawnego ani nie przesądza o aksjologicznej preferencji podziału czasu po równo w każdej sprawie. Zasada równości nie oznacza bowiem identyczności rozwiązań, lecz wymaga uwzględnienia relewantnych różnic, w tym przede wszystkim indywidualnej sytuacji dziecka. W sprawach dotyczących pieczy nad dzieckiem równość praw rodzicielskich nie może być realizowana w oderwaniu od nadrzędnej zasady dobra dziecka, która nakazuje odejście od rozwiązań „intelektualnie domyślnych” zawsze wtedy, gdy nie odpowiadają one rzeczywistym potrzebom małoletniego.³⁴

³³ Preambuła Konstytucji Republiki Czeskiej; art. 1 zd. 1 Karty Podstawowych Praw i Wolności w zw. z art. 3 Konstytucji Republiki Czeskiej.

³⁴ W tym sensie nawet przyjęcie proporcji 50:50% jako punktu wyjścia, modyfikowalnego w zależności od okoliczności sprawy, nie może prowadzić do jej normatywnego uprzywilejowania ani do automatyzmu orzeczniczego. Orzecznictwo Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej konsekwentnie wskazuje bowiem, że żadne „rozwiązania domyślne”, nawet zakorzenione w zasadzie równości i stanowiące „zdrowy nawyk myślenia prawniczego”, nie mogą zastępować indywidualnej oceny najlepszego interesu dziecka. Ostateczny sposób ukształtowania pieczy powinien być każdorazowo dostosowany do konkretnej sytuacji dziecka, a nie wynikać z abstrakcyjnych, formalnych założeń równościowych.

Następnie należy wskazać, że w świetle czeskiego prawa rodzinnego przesłankami dokonania zmiany sposobu sprawowania pieczy nad dzieckiem, które muszą być spełnione łącznie, są: dobro dziecka oraz istotna zmiana okoliczności po stronie dziecka lub jednego z rodziców.³⁵ Zmiana okoliczności po stronie dziecka może przejawiać się m.in. w zmianie jego opinii co do tego, z którym rodzicem chce na co dzień przebywać, z którym pragnie spędzać więcej czasu, u którego chce nocować lub którego dom traktuje jako swój „główny” ośrodek życiowy. Opinie te, o ile dziecko osiągnęło odpowiedni stopień rozwoju intelektualnego i emocjonalnego, powinny być traktowane jako istotny element stanu faktycznego, który sąd zobowiązany jest uwzględnić. Tymczasem w rozpatrywanej sprawie Sąd Miejski w Pradze nie przeprowadził samodzielnej oceny stanowiska małoletnich dzieci – nie wysłuchał ich bezpośrednio, mimo że pozwalał na to zarówno ich wiek, stan zdrowia, jak i poziom dojrzałości emocjonalnej i intelektualnej. Tym samym doszło do naruszenia prawa dzieci do udziału w postępowaniu dotyczącym ich sytuacji życiowej, co zostało jednoznacznie potwierdzone w uzasadnieniu komentowanego orzeczenia Sądu Konstytucyjnego.

W tym kontekście Sąd Konstytucyjny przypomniiał znaczenie art. 12 Konwencji o Prawach Dziecka, zgodnie z którym każde dziecko, które jest zdolne do wyrażenia własnych poglądów, ma prawo swobodnie je wyrażać we wszystkich sprawach, które go dotyczą, przy czym poglądom tym należy przypisać należną wagę, stosownie do wieku i dojrzałości dziecka. Z całą pewnością sposób i harmonogram spędzania czasu z rodzicami należy zakwalifikować jako sprawę dotyczącą dziecka” w rozumieniu art. 12 Konwencji – a co więcej, jako sprawę kluczową, mającą istotny wpływ na codzienne życie, poczucie bezpieczeństwa oraz rozwój emocjonalny małoletnich. Tymczasem Sąd Miejski w Pradze poświęcił zdecydowanie zbyt mało uwagi rzeczywistym odczuciom i nastawieniu dzieci do obowiązującego modelu pieczy. Zamiast tego skupił się w większym stopniu na subiektywnych i potencjalnych odczuciach samych rodziców, co, jak trafnie wskazał Sąd Konstytucyjny, stanowiło poważne uchybienie w zakresie oceny przesłanek zmiany pieczy współdzielonej i w efekcie doprowadziło do orzeczenia naruszającego prawo dzieci do bycia wysłuchanym.

Po trzecie, Sąd Konstytucyjny jednoznacznie podkreślił, że każda sprawa dotycząca pieczy nad dzieckiem musi być rozstrzygana indywidualnie, w oparciu o zasadę dobra dziecka jako nadrzędną dyrektywę interpretacyjną. Zasada ta, obecna zarówno w czeskim porządku konstytucyjnym, jak i w wiążących

³⁵ Por. wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 15 maja 2019 r., II. ÚS 1191/17, CZ:US:2017:2. US.1191.17.1.

aktach prawa międzynarodowego, zobowiązuje sądy do elastycznego i zindywidualizowanego podejścia w każdej sprawie rodzinnej. Sąd Konstytucyjny wyraźnie zaznaczył, że piecza współdzielona nie zawsze stanowi najlepsze rozwiązanie z punktu widzenia dobra dziecka. Piecza współdzielona, jak każde rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie sprawowania pieczy nad dzieckiem, musi wynikać z indywidualnych okoliczności sprawy i uwzględniać m.in. wiek dziecka, miejsce pobytu rodziców, ich wzajemne relacje i dotychczasowy sposób funkcjonowania, a przede wszystkim musi być podyktowana dobrem dziecka. Z tego względu nie może być traktowana jako model domyślny ani tym bardziej automatycznie stosowany w każdym przypadku, bez uprzedniej analizy okoliczności konkretnej sprawy. W tym kontekście krytyce poddano podejście Sądu Miejskiego w Pradze, który, zdaniem Sądu Konstytucyjnego, przyjął założenie, że model naprzemienny w proporcjach 50:50% stanowi rozwiązanie preferowane i właściwe *per se*, niezależnie od potrzeb danego dziecka czy relacji rodzinnych panujących w jego otoczeniu.

Sąd Konstytucyjny odrzucił takie generalizujące podejście, podkreślając, że każda sytuacja rodzinna jest unikalna i wymaga dostosowania rozstrzygnięcia do indywidualnych potrzeb dziecka. Podczas gdy w jednej sprawie piecza współdzielona realizowana w równych proporcjach może najlepiej służyć dobru dziecka, w innej, biorąc pod uwagę jego wiek, osobowość, przywiązanie emocjonalne, a także warunki życiowe rodziców, optymalnym rozwiązaniem może być przyznanie pieczy jednemu z rodziców z odpowiednio uregulowanymi kontaktami z drugim. Wnioski te prowadzą do konstatacji, że sądy rodzinne powinny unikać automatyzmu orzeczniczego i każdorazowo w sposób pogłębiony analizować, jakie rozwiązanie, w konkretnym stanie faktycznym, najlepiej odpowiada dobru dziecka.

Z uzasadnienia komentowanego wyroku Sądu Konstytucyjnego wynika również istotna wskazówka skierowana do sądów odwoławczych, dotycząca potrzeby dokładnej analizy treści porozumień rodzicielskich zatwierdzanych przez sądy pierwszej instancji. Sąd zwrócił uwagę, że porozumienia te często nie są dostosowane do realnych potrzeb dziecka, a mimo to podlegają zatwierdzeniu przez sądy obwodowe bez głębszej analizy ich treści i potencjalnych konsekwencji dla małoletniego. W praktyce orzeczniczej można zauważyć niepokojącą tendencję do akceptowania porozumień rodzicielskich o wysokim stopniu ogólności, bez wnikliwego badania, czy faktycznie służą one dobru dziecka. Sąd Konstytucyjny zwrócił uwagę, że sama formalna zgodność porozumienia z wymogami proceduralnymi nie powinna wystarczać, jeżeli jego treść nie została oceniona pod kątem interesu dziecka. Warto w tym kontekście

przypomnieć, że czeski Kodeks cywilny w § 755 (3) przewiduje, że rozwód może zostać orzeczony tylko wówczas, gdy małżonkowie osiągną porozumienie w kwestiach dotyczących pieczy nad wspólnym małoletnim dzieckiem po rozwodzie. Regulacja ta została wprowadzona w ramach nowelizacji z 2021 r., a jej głównym celem było, z jednej strony, zwiększenie autonomii rodziców w zakresie kształtowania powyższych kwestii, a z drugiej zmotywowanie ich do wzięcia większej odpowiedzialności za przyszłość dzieci po rozstaniu.³⁶

4. Uwagi na kanwie wydanego wyroku

Instytucja pieczy współdzielonej budzi liczne kontrowersje zarówno na gruncie prawnym, jak i psychologicznym. Jej zwolennicy wskazują przede wszystkim na korzyści płynące z możliwości utrzymywania przez dziecko bliskiej i stałej relacji z obojgiem rodziców, co sprzyja jego rozwojowi emocjonalnemu oraz poczuciu bezpieczeństwa. Z kolei krytycy tej formy pieczy podnoszą, że piecza współdzielona może utrudniać dziecku osiągnięcie potrzebnej stabilizacji życiowej, zwłaszcza w sytuacji konfliktu między rodzicami lub ich ograniczonej zdolności do konstruktywnej współpracy.³⁷ W praktyce skuteczność pieczy współdzielonej zależy w znacznym stopniu od gotowości rodziców do współdziałania, elastyczności w podejmowaniu decyzji oraz konsekwentnego kierowania się dobrem dziecka jako wartością nadrzędną.³⁸

Na tym tle wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 5 lutego 2025 r. zasługuje na szczególną uwagę, gdyż unaocznia istotny problem związany z nieprawidłowym rozumieniem pieczy współdzielonej w orzecznictwie sądów powszechnych. W analizowanej sprawie przyjęto błędne założenie,

³⁶ Choć zamysł ustawodawcy wydaje się zrozumiały, praktyka sądowa wskazuje na pewne ryzyka związane z mechanizmem zatwierdzania porozumień rodzicielskich. W wielu przypadkach rodzicom zależy przede wszystkim na szybkim uzyskaniu rozwodu, przez co zawarcie porozumienia traktowane jest jako formalność, a nie jako rzeczywiste porozumienie wypracowane w sposób przemyślany i uwzględniający potrzeby dziecka. Konsekwencją takiego podejścia może być utrwalanie modeli pieczy nieoptymalnych z punktu widzenia dobra małoletniego, co w przyszłości skutkuje sporami sądowymi i wnioskami o zmianę dotychczasowych ustaleń.

³⁷ Zob. np. T. Novák, B. Průchová, *Předrozvodové a rozvodové poradenství*, Grada Publishing, Praga 2007, s. 67; B.S. McCullough, *Can Time Really Heal: The Long-term Impacts of Joint Custody Arrangements*, „Senior Honors Theses” 2024, s. 6–10; S.L. Braver, A.M. Votruba, *Does Joint Physical Custody „Cause” Children’ Better Outcomes?*, „Journal of Divorce & Remarriage” 2018, t. 59, nr 5, s. 462.

³⁸ Por. M. Lee, *Building a Parenting Agreement That Works: Child Custody Agreements Step by Step*, NOLO, Berkeley 2022, s. 234.

że piecza współdzielona oznacza konieczność równomiernego (50:50%) podziału czasu między rodziców, co nie znajduje uzasadnienia ani w przepisach prawa, ani w orzecznictwie Sądu Konstytucyjnego. Co więcej, w judykaturze coraz częściej pojawia się tendencja do utożsamiania pieczy współdzielonej z domniemaniem jej stosowania oraz z przypisywaniem jej pierwszeństwa względem innych form pieczy, niezależnie od okoliczności danej sprawy. Tego rodzaju podejście prowadzi niekiedy do automatyzmu orzeczniczego, w którym nadrzędne znaczenie zyskują koncepcje formalne lub równościowe, a nie rzeczywiste potrzeby i interesy dziecka. Sąd Konstytucyjny jednoznacznie odrzucił takie rozumienie pieczy współdzielonej, podkreślając, że żadne domniemania w zakresie modelu pieczy nie mogą zastępować indywidualnej oceny konkretnej sytuacji dziecka. Piecza współdzielona nie jest celem samym w sobie; ma służyć dziecku i powinna być stosowana jedynie wtedy, gdy w danym przypadku rzeczywiście realizuje jego dobro.

Na marginesie powyższych rozważań należy podkreślić, że niezwykle istotnym elementem postępowania w sprawach dotyczących pieczy współdzielonej jest uwzględnianie zdania dziecka. Prawo dziecka do bycia wysłuchanym, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, stanowi jeden z podstawowych standardów ochrony jego dobra i nie może być traktowane jedynie jako element fakultatywny postępowania. Opinie i potrzeby dziecka dostarczają sądowi istotnych informacji o jego więziach emocjonalnych, poczuciu bezpieczeństwa oraz zdolności do funkcjonowania w określonym modelu pieczy. Pomijanie stanowiska dziecka lub jego marginalizowanie na rzecz formalnych koncepcji równościowych prowadzi do ryzyka oderwania rozstrzygnięcia od rzeczywistej sytuacji życiowej małoletniego. Uwzględnianie głosu dziecka nie oznacza przeniesienia na nie ciężaru decyzji, lecz stanowi niezbędny element indywidualnej oceny, której celem jest ustalenie takiego modelu pieczy, który w danym przypadku najlepiej realizuje jego interes.

5. Piecza współdzielona w Republice Czeskiej na tle porównawczym

W Republice Czeskiej sąd orzekający w przedmiocie pieczy nad dzieckiem po rozwodzie ma do dyspozycji trzy podstawowe modele jej sprawowania: może powierzyć pieczę jednemu z rodziców, obojgu rodzicom wspólnie albo obojgu rodzicom wspólnie w systemie naprzemiennym. Taki katalog rozwiązań wynika wprost z brzmienia § 907 (1) k.c., który przyznaje sądowi kompe-

tencję do indywidualnego ukształtowania stosunków pomiędzy rodzicami a dzieckiem po rozstaniu, bez wprowadzania domniemania któregośkolwiek z modeli. Na tym tle szczególnego znaczenia nabiera rozróżnienie pomiędzy pieczą wspólną (*společná péče*) a pieczą współdzieloną (*střídavá péče*), pojęcia te bowiem – mimo częstego utożsamiania ich w praktyce – odnoszą się od odmiennych konstrukcji prawnych i funkcjonalnych. Pojęcie pieczy wspólnej nie zostało ustawowo zdefiniowane, jednak w utrwalonej praktyce orzeczniczej przyjmuje się, że orzeczenie o *společné péči* co do zasady nie zawiera szczegółowych ustaleń dotyczących harmonogramu sprawowania pieczy ani precyzyjnego podziału czasu pobytu dziecka u każdego z rodziców, a często także nie przesądza wprost o obowiązku alimentacyjnym.³⁹ Model ten opiera się na założeniu wysokiego poziomu współpracy rodziców, którzy samodzielnie, w drodze porozumienia, regulują bieżące kwestie związane z wykonywaniem władzy rodzicielskiej i codzienną pieczą nad dzieckiem. Z funkcjonalnego punktu widzenia czeska instytucja pieczy wspólnej odpowiada w dużej mierze amerykańskiej koncepcji *joint legal custody*, polegającej na wspólnym wykonywaniu władzy rodzicielskiej, bez konieczności fizycznego dzielenia czasu pieczy w równych lub porównywalnych proporcjach.

Odmienne charakter ma natomiast piecza współdzielona (*střídavá péče*), która została wyraźnie wprowadzona do k.c. dopiero w 1998 r. jako odrębna forma ukształtowania stosunków dziecka z rodzicami po rozwodzie. Choć przed tą datą nie istniał formalny zakaz orzekania pieczy współdzielonej, to w praktyce rozwiązanie to pozostawało poza realnym instrumentarium orzeczniczym sądów. Istotne jest przy tym, że ustawodawca czeski nadał tej instytucji charakter wyłącznie fakultatywny, nie przyznając jej rangi rozwiązania domyślnego czy normatywnie preferowanego. W konsekwencji stanowisko, zgodnie z którym model pieczy współdzielonej wykonywanej „pół na pół” miałby stanowić rozwiązanie preferowane lub domyślne w czeskim systemie prawnym, nie znajduje oparcia ani w Konstytucji Republiki Czeskiej, ani w przepisach k.c. Brak jest również podstaw normatywnych do twierdzenia, że sądy rodzinne powinny w pierwszej kolejności rozważać ten model sprawowania pieczy.

Zbliżona do czeskiej regulacja pieczy nad dzieckiem występuje w Republice Słowackiej. Kwestie te reguluje ustawa nr 36/2005 o rodzinie oraz o zmianie niektórych ustaw (dalej: u.r.).⁴⁰ Na szczególną uwagę zasługuje § 24 (1) u.r.,

³⁹ Szerzej na ten temat: J. Tomešová, *Společná péče o nezletilé dítě*, <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/spolcna-pece-o-nezletile-dite> [dostęp: 27.12.2025].

⁴⁰ Zákon č. 36/2005 Z. z. z dne 19. januára 2005 o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ustawa weszła w życie 1 lipca 2005 r.

zgodnie z którym sąd, orzekając rozwód, rozstrzyga o prawach i obowiązkach rodziców względem wspólnego małoletniego dziecka, w tym wskazuje, czy piecza nad dzieckiem będzie powierzona: obojgu rodzicom w formie pieczy wspólnej osobistej (*spoločná osobná starostlivosť obidvoch rodičov*), obojgu rodzicom w formie pieczy współdzielonej osobistej (*striedavá osobná starostlivosť obidvoch rodičov*), czy też jednemu z rodziców w formie pieczy wyłącznej osobistej (*osobná starostlivosť jedného z rodičov*). Pojęcie pieczy wspólnej osobistej zostało wprowadzone do ustawy stosunkowo niedawno, a obowiązuje od 1 stycznia 2023 r. Zakres tego rozwiązania w dużej mierze pokrywa się z czeskim modelem pieczy wspólnej oraz z amerykańską koncepcją *joint legal custody*. Istotnym wyróżnikiem słowackiej regulacji jest jednak wyraźne zaznaczenie, że piecza wspólna ma być sprawowana „osobiście” przez każdego z rodziców, co podkreśla aktywne uczestnictwo obojga rodziców w codziennym życiu dziecka. Instytucja pieczy współdzielonej została natomiast wprowadzona do u.r. w 2010 r. w drodze nowelizacji.⁴¹ Zgodnie z § 24 (2) u.r., jeżeli oboje rodzice są zdolni do wychowywania dziecka, są zainteresowani sprawowaniem wspólnej pieczy osobistej oraz wyrażają na nią zgodę, sąd może orzec o pieczy współdzielonej osobistej, pod warunkiem, że jest to zgodne z dobrem dziecka oraz zapewnia realizację jego potrzeb. Ponadto, zgodnie z § 24 (3) u.r., sąd może orzec o pieczy współdzielonej także wtedy, gdy wniosek w tym zakresie złoży tylko jeden z rodziców – o ile dobro dziecka przemawia za takim rozstrzygnięciem. Oznacza to, że w systemie słowackim piecza współdzielona nie jest uzależniona wyłącznie od porozumienia rodzicielskiego, ale może zostać orzeczona również wbrew stanowisku drugiego rodzica, jeżeli takie rozwiązanie leży w interesie dziecka.⁴²

⁴¹ Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Zákon č. 217/2010 Z. z.

⁴² Analizowany wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej nie ma mocy wiążącej dla sądów w Republice Słowackiej. Niemniej, z jego uzasadnienia płynie istotny wniosek, który zasługuje na uwagę również w kontekście słowackiego systemu prawnego. Przede wszystkim, celem pieczy współdzielonej powinny być potrzeby dziecka i jego dobro, a nie jedynie „matematyczny” podział czasu spędzanego z każdym z rodziców po rozwodzie. Ponadto, równy podział czasu pieczy nie zawsze przekłada się na jakość relacji dziecko-rodzic, co zresztą zostało zauważone w rozpatrywanej sprawie. Sąd Konstytucyjny słusznie odrzucił postulat stawiający na pierwszym miejscu ochronę równouprawnienia rodzicielskiego w rozstrzyganiu o pieczy nad dzieckiem po rozwodzie, jeśli miałyby to odbywać się kosztem dobra dziecka. Orzeczenie o pieczy współdzielonej powinno być podejmowane zawsze z uwzględnieniem nadrzędnej zasady dobra dziecka, a nie priorytetu praw i interesów rodziców. Takie podejście jest również zgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami Republiki Słowackiej, szczególnie z Konwencją o Prawach Dziecka. Biorąc pod uwagę silne powiązania historyczne oraz podobieństwa między regulacjami prawnorodzinnymi Republiki Czeskiej i Republiki Słowackiej, można przypuszczać, że komentowany wyrok będzie pomocny również w słowackim orzecznictwie i praktyce sądowej, przyczyniając się do bardziej świadomego i prawidłowego rozumienia oraz stosowania instytucji pieczy współdzielonej.

Podobnie jak w prawie czeskim, również w prawie słowackim brak jest ustawowego określenia długości okresów pieczy w systemie naprzemiennym. Czas sprawowania osobistej pieczy nad dzieckiem przez każdego z rodziców zazwyczaj wynika z zatwierdzonego przez sąd porozumienia rodzicielskiego, jednak nie musi on być równy dla obu stron. Ustawodawca nie wymaga symetrycznego podziału czasu, pozostawiając w tym zakresie istotny margines swobody rodzicom oraz sądowi orzekającemu. Praktyka orzecznicza w Republice Słowackiej wskazuje, że jednym z najczęściej stosowanych wariantów pieczy współdzielonej osobistej, z punktu widzenia podziału czasu, jest tzw. system 2-2-3-2-2-3. W modelu tym dziecko naprzemiennie spędza dwa lub trzy tygodnie u każdego z rodziców, co umożliwia utrzymanie stałych, cyklicznych kontaktów z obojgiem rodziców, przy jednoczesnym zapewnieniu minimalnego poziomu rotacji oraz względnej przewidywalności harmonogramu.⁴³

Z treści komentowanego wyroku Sądu Konstytucyjnego jednoznacznie wynika, że naczelną zasadą czeskiego prawa rodzinnego jest zasada dobra dziecka, mająca charakter nadrzędny względem interesów rodziców oraz innych podmiotów uczestniczących w postępowaniu. Dobro dziecka stanowi kluczowe kryterium rozstrzygania wszelkich spraw dotyczących małoletnich, w tym w szczególności kwestii związanych z pieczą rodzicielską. Chociaż pojęcie dobra dziecka nie zostało wyraźnie zdefiniowane w przepisach prawa, to jednak w art. 907 (2) k.c. wskazano szereg elementów, które sąd obowiązany jest uwzględnić przy rozstrzyganiu o sposobie sprawowania pieczy. Do najistotniejszych z nich należą: osobowość i charakter dziecka; rozwój emocjonalny dziecka; kompetencje wychowawcze każdego z rodziców; konieczność kontynuowania nauki w dotychczasowej placówce (szkole lub przedszkolu); relacje dziecka z rodzeństwem, dziadkami oraz innymi osobami bliskimi. Ponadto ustawodawca czeski nałożył na sądy obowiązek analizy dotychczasowej sytuacji dziecka, w tym szczególnie ustalenia, który z rodziców przed rozводом faktycznie sprawował bieżącą pieczę, dbał o wychowanie dziecka oraz wspierał jego rozwój emocjonalny, społeczny i intelektualny.⁴⁴

⁴³ Wydaje się, że nie są to ani zbyt krótkie ani zbyt długie odstępy czasu, dzięki czemu dziecko może „płynnie” kursować z jednego domu do drugiego. Zdarzają się jednak warianty rotacji po miesiącu, po 14 dniach lub po tygodniu. Szerzej na ten temat: V. Michalíková, *Zverenie dieťaťa do striedavej starostlivosti – ako je to v praxi?*, <https://www.akmv.sk/zverenie-dietata-do-striedavej-starostlivosti-ako-je-to-v-praxi/> [dostęp: 27.12.2025].

⁴⁴ Dla porównania, do przesłanek pieczy współdzielonej osobistej w Republice Słowackiej należą: dobro dziecka; wniosek przynajmniej jednego z rodziców; zdolność rodziców do wychowania dziecka, która oceniana jest m.in. w odniesieniu do stanu zdrowia rodziców, ich poziomu wiedzy i wykształcenia; możliwość sprawowania pieczy nad dzieckiem osobiście, a nie za pośrednictwem innych osób, np. dziadków.

To ostatnie kryterium koresponduje z amerykańską koncepcją tzw. *approximation standard*, wypracowaną w ramach orzecznictwa i doktryny prawa rodzinnego w Stanach Zjednoczonych. Warto przypomnieć, że w 2000 r. Amerykański Instytut Prawa (American Law Institute, ALI) opublikował dokument zawierający zasady pomocne przy rozstrzyganiu sporów rodzinnych, tj. *Principles of the Law of Family Dissolution: Analysis and Recommendations*. ALI zalecił, aby w sytuacjach, gdy rodzice nie są w stanie osiągnąć porozumienia w sprawie pieczy, sąd powinien dążyć do możliwie najbliższego odtworzenia podziału obowiązków wychowawczych, jaki funkcjonował przed rozpadem związku. Innymi słowy, struktura pieczy po rozwodzie powinna możliwie wiernie odzwierciedlać wcześniejszy model funkcjonowania rodziny.⁴⁵

W Republice Czeskiej można zaobserwować systematyczny wzrost zainteresowania pieczą współdzieloną jako jedną z form uregulowania pieczy nad dzieckiem po rozwodzie rodziców. Jak wskazuje czeski socjolog P. Fučík, w ciągu pierwszych dziesięciu lat od wprowadzenia pieczy współdzielonej do k.c. nie przekroczono progu 10% udziału tego modelu w rozstrzygnięciach sądów rodzinnych. Próg ten został przekroczony dopiero w 2013 r., a według danych z 2020 r., już od 16 do 20% rozwodów kończyło się ustanowieniem pieczy współdzielonej.⁴⁶ Również czeska psychiatra A. Večeřová-Procházková zauważa podobną dynamikę, według jej danych, w 2014 r. piecza współdzielona była orzekana w zaledwie 7% spraw⁴⁷, podczas gdy w 2022 r. wskaźnik ten wzrósł do 17%, co koresponduje z ustaleniami P. Fučíka.⁴⁸ Jednakże nieco odmienny obraz wyłania się z raportu prawnoporównawczego autorstwa M. Hakovirty i jej zespołu, opublikowanego w 2023 r., dotyczącego stosowania pieczy współdzielonej w państwach europejskich.⁴⁹ Z raportu wynika, że średnio w Europie

⁴⁵ Pojęciem *approximation rule* po raz pierwszy posłużyła się E.S. Scott, zob. E.S. Scott, *Pluralism, Parental Preference, and Child Custody*, „Columbia Law School” 1992, t. 80, nr 615, s. 618; por. R.A. Warshak, *The Approximation Rule, Child Development Research, and Children's Best Interests After Divorce*, „Child Development Perspectives” 2007, t. 1, nr 2, s. 119.

⁴⁶ K. Kubičková, *Strídavá péče nedělá z dětí nešťastné batůžkáře, říká sociolog Petr Fučík*, <https://www.universitas.cz/osobnosti/5624-stridava-pece-nedela-z-deti-nestastne-batuzkare-rika-sociolog> [dostęp: 27.12.2025].

⁴⁷ Podobnie w Republice Słowackiej, z tą różnicą, że dwa lata później, w 2016 r., 7,6% dzieci było objętych pieczą współdzieloną osobistą, zob. Z. Lányiová, *Striedavá vs. spoločná osobná starostlivosť rodičov*, <https://www.lanyiova.sk/1/clanok-s-obrazkami2/> [dostęp: 27.12.2025].

⁴⁸ A. Večeřová-Procházková, *Pomoc dětské duši*, Mladá fronta, Praha 2023, s. 101.

⁴⁹ Badaniami objęto ponad dziewięć tysięcy dzieci z 17 europejskich krajów (z Europy Wschodniej: Czechy, Estonia, Chorwacja, Węgry, Litwa, Rumunia i Słowenia; z Europy Północnej: Dania, Finlandia i Szwecja; z Europy Południowej: Cypr, Grecja, Hiszpania, Włochy; z Europy Zachodniej: Austria, Belgia, Francja). Wśród tych krajów nie znalazły się jednak Islandia, Norwegia, Polska, Słowacja, Szwajcaria i Serbia.

79,3% dzieci po rozstaniu rodziców przebywa pod pieczą wyłączną jednego z nich, podczas gdy 20,7% dzieci wychowuje się w modelu pieczy współdzielonej. Wśród dzieci objętych pieczą naprzemienną: 12,5% przebywa z każdym z rodziców w systemie 50:50% (współdzielona piecza równoważna), a 8,2% spędza co najmniej 1/3 czasu z drugim rodzicem, co odpowiada modelowi pieczy współdzielonej o porównywalnych proporcjach czasu.⁵⁰ Na tym tle Republika Czeska uplasowała się poniżej średniej europejskiej, osiągając następujące wyniki: 91,3% dzieci funkcjonuje w modelu pieczy wyłącznej, 3,1% w modelu pieczy współdzielonej 50:50%, 5,6% w modelu pieczy współdzielonej o nieco nierównym, lecz porównywalnym podziale czasu.⁵¹

6. Podsumowanie

Najważniejszym wnioskiem wynikającym z wyroku Sądu Konstytucyjnego z 5 lutego 2025 r. jest stwierdzenie, że piecza współdzielona – sprawowana w równych lub porównywalnych odstępach czasu – nie jest konstytucyjnie gwarantowanym prawem i nie może być stosowana automatycznie przez sądy. Wyrok jednoznacznie podkreśla, że model „50:50” nie jest domyślnym ani obligatoryjnym sposobem wykonywania pieczy współdzielonej. Potwierdza to tezę, że nie istnieje jeden uniwersalny model sprawowania pieczy nad dzieckiem. Sąd Konstytucyjny przypomniał, że w sprawach dotyczących pieczy nadrzędne znaczenie ma dobro dziecka. W świetle okoliczności konkretnej sprawy sąd musi ocenić, czy i w jakim stopniu dany model pieczy będzie realizował tę zasadę. Nie chodzi więc o „matematyczny” podział czasu między matką a ojcem, lecz o codzienne życie dziecka, które, zdaniem Sądu, wymaga indywidualnej oceny i starannej analizy prawnej.

⁵⁰ Najczęściej o pieczy współdzielonej „pół na pół” orzeka się w Szwecji (42,5%), Finlandii (23,8%) oraz Belgii (19,6%). Piecza współdzielona, w której dziecko spędza porównywalną, lecz nie równą ilość czasu z rodzicami, jest najbardziej popularna w Danii (26,2%), Szwecji (11,2%), Słowenii (11,1%) i Belgii (10,7%). Model pieczy wyłącznej dominuje w krajach Europy Wschodniej (Litwa, Rumunia, Chorwacja, Węgry) i Europy Południowej (Grecja, Włochy). Zob. M. Hakovirta, D.R. Meyer, M. Salin, E. Lindroos, M. Haapanen, *Joint Physical Custody of Children in Europe: A Growing Phenomenon*, „Demographic Research” 2023, t. 49, s. 483–484.

⁵¹ Warto jednak zwrócić uwagę, że raport M. Hakovirty opiera się nie na aktach spraw sądowych, lecz na danych Eurostatu, dotyczących dochodów i warunków życia gospodarstw domowych w Europie (*EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology*). Z tego względu należy ostrożnie interpretować wyniki raportu, ponieważ formalne orzeczenie sądu o pieczy współdzielonej nie zawsze przekłada się na rzeczywiste funkcjonowanie tego modelu w praktyce. Może się zdarzyć, że mimo orzeczenia o pieczy współdzielonej, dziecko na co dzień przebywa głównie z jednym z rodziców.

Zgodna z dobrem dziecka może być zarówno piecza współdzielona, w której dziecko spędza dokładnie tę samą ilość czasu z każdym z rodziców, jak i model, w którym dziecko przebywa jedynie 30% czasu z jednym z rodziców. W niektórych okolicznościach najlepszym rozwiązaniem może być również piecza wyłączna. Choć orzecznictwo Sądu Konstytucyjnego od dawna wykazuje tendencję do wspierania systemu naprzemiennego, a sądy coraz chętniej orzekają tę formę pieczy, to zarówno doktryna, jak i praktyka zalecają, by wśród rozwodzących się rodziców promować tę instytucję z rozwagą i odpowiednim uwzględnieniem dobra dziecka.

Na zakończenie warto dodać, że powyższe ustalenia wspierają stanowisko Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego w Polsce, która rekomenduje wprowadzenie do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego⁵² regulacji dotyczących pieczy współdzielonej, w tym jej definicji. Komisja podkreśla, że piecza współdzielona nie powinna być stosowana automatycznie, lecz zawsze z uwzględnieniem dobra dziecka i indywidualnych okoliczności każdej sprawy. Rozwiązanie to mogłoby zwiększyć stosowanie zasady równości w prawach i obowiązkach rodzicielskich po rozstaniu oraz ograniczać negatywne skutki rozvodu dla dziecka, zapewniając mu stabilność emocjonalną i ciągłość relacji z obojgiem rodziców. Orzekając pieczę współdzieloną, sąd, zdaniem Komisji, powinien brać pod uwagę zdanie dziecka, jego wiek i stan zdrowia, zdolność rodziców do współpracy, odległość między miejscami zamieszkania oraz dotychczasowy podział obowiązków rodzicielskich.⁵³

Bibliografia

Akty prawne

Kodeks cywilny Kalifornii przyjęty przez kalifornijski parlament dnia 21 marca 1872 r. i podpisany przez gubernatora.

⁵² Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t.j. Dz.U. 2025, poz. 897 ze zm.

⁵³ Zob. Stanowisko Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego w sprawie wprowadzenia przepisów prawnych regulujących pieczę współdzieloną, <https://www.gov.pl/attachment/27831048-a-131-4418-b671-c2a5dc8b6722> [dostęp: 27.12.2025]. Obecnie trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw w tym zakresie, a planowany termin przyjęcia projektu przez Radę Ministrów to III kwartał 2026 r., zob. Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw z dnia 16 grudnia 2025 r., projekt nr UD349I, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy--kodeks-rodzinny-i-opiekunczy-oraz-niektorych-innych-ustaw2> [dostęp: 27.12.2025].

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, Dz.U. 1993 Nr 61, poz. 284.

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t.j. Dz.U. 2025, poz. 897.

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., Dz.U. 1991 Nr 120, poz. 526.

Konstytucja Republiki Czeskiej z dnia 16 grudnia 1992 r., https://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2015/07/Czechy_pol_010811.pdf [dostęp: 27.12.2025].

Uchwała Prezydium Czeskiej Rady Narodowej z dnia 16 grudnia 1992 r., <https://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/czechy-b.html> [dostęp: 26.12.2025].

Zákon č. 36/2005 Z. z. z dne 19. januára 2005 o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Zákon č. 217/2010 Z. z.

Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012 občanský zákoník.

Akty urzędowe

Stanowisko Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego w sprawie wprowadzenia przepisów prawnych regulujących pieczę współdzieloną, <https://www.gov.pl/attachment/27831048-a131-4418-b671-c2a5dc8b6722> [dostęp: 27.12.2025].

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw z dnia 16 grudnia 2025 r., projekt nr UD349l, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy--kodeks-rodzinny-i-opiekunczy-oraz-niektorych-innych-ustaw2> [dostęp: 27.12.2025].

Orzecznictwo

Wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 15 maja 2019 r., II. ÚS 1191/17, CZ:US:2017:2.US.1191.17.1.

Wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 25 stycznia 2021 r., II. ÚS 3395/20, CZ:US:2021:2.US.3395.20.1.

Wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 3 maja 2022 r., I. ÚS 3065/21, CZ:US:2022:1.US.3065.21.2.

Wyrok Sądu Obwodowego dla Dzielnicy Piątej Miasta Stołecznego Pragi z 1 lutego 2024 r., 50 P 307/2022-485 23 P i Nc 2/2023.

Wyrok Sądu Miejskiego w Pradze z 26 czerwca 2024 r., 55 Co 115/2024-521.

Wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej z 5 lutego 2025 r., I. ÚS 2364/24, CZ:US:2025:1.US.2364.24.2.

Publikacje

Arnoldová A., *Sociální péče 2. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*, Grada Publishing, Praga 2016.

Borski M., *Karta Podstawowych Praw i Wolności jako element porządku konstytucyjnego Republiki Czeskiej*, „Prawa Człowieka: Humanistyczne Zeszyty Naukowe” 2010, nr 13, s. 180–195.

Braver S. L., Votruba A. M., *Does Joint Physical Custody „Cause” Children’s Better Outcomes?*, „Journal of Divorce & Remarriage” 2018, t. 59, nr 5, s. 452–468.

Czerederecka A., *Rozwód a rywalizacja o opiekę nad dziećmi*, Wolters Kluwer, Warszawa 2020.

Czyż E., *Sąd Konstytucyjny Republiki Czeskiej*, [w:] M. Barański, A. Czyż, R. Rajczyk, *Sądownictwo konstytucyjne w państwach Grupy Wyszehradzkiej. Perspektywa politologiczno-prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 50–66.

Fabricius W.V., Braver S.L., Diaz P., Velez C.E., *Custody and Parenting Time: Links to Family Relationships and Well-being after Divorce*, [w:] M.E. Lamb (red.), *The Role of the Father in Child Development*, John Wiley & Sons, Nowy Jork 2010, s. 201–240.

Fučík P., *Public Attitudes Toward Shared Custody: The Czech Republic*, [w:] D. Mortelmans (red.), *Divorce in Europe: New Insights in Trends, Causes and Consequences of Relation Break-ups*, Springer, Cham 2020, s. 253–270.

Fučík P., Šolcová M., *Nové formy rodičovství: střídavá péče a hledání jejích důsledků pro děti – přehledová studie*, „Sociální studia” 2022, t. 19, nr 2, s. 35–54.

Galdyn P., *Pieczna naprzemienna w systemie prawa rodzinnego*, „Forum prawnicze” 2023, t. 2, nr 76, s. 32–51.

Hakovirta M., Meyer D.R., Salin M., Lindroos E., Haapanen M., *Joint Physical Custody of Children in Europe: A Growing Phenomenon*, „Demographic Research” 2023, t. 49, s. 479–492.

- Hess K.D., *Understanding Child Domestic Law Issues: Custody, Adoptions, and Abuse*, [w:] I.B. Weiner, A.K. Hess (red.), *The Handbook of Forensic Psychology*, Wiley, New Jersey 2013, s. 98–123.
- Janik-Skowrońska H., *Prawno-społeczne uwarunkowania pieczy współdzielonej (naprzemiennnej) w Polsce. Studium prawno-socjologiczne*, Difin, Warszawa 2024.
- Kamińska K., *Pieczą naprzemienną a władza rodzicielska rodziców żyjących w rozłączeniu*, Wolters Kluwer, Warszawa 2022.
- Kamińska K., *Post-Separation Parenting: Contemporary Trends and Challenges*, „The Italian Law Journal” 2022, t. 8, nr 2, s. 621–633.
- Lee M., *Building a Parenting Agreement That Works: Child Custody Agreements Step by Step*, NOLO, Berkeley 2022.
- Lemon N.K., *Joint Custody As a Statutory Presumption: California’s New Civil Code Sections 4600 and 4600.5*, „Golden Gate University Law Review” 1981, t. 11, nr 2, s. 485–531.
- McCullough S., *Can Time Really Heal: The Long-term Impacts of Joint Custody Arrangements*, „Senior Honors Theses” 2024, s. 1–39.
- Meyer D.R., Carlson M.J., Md Moshi Ul Alam, *Increases in Shared Custody after Divorce in the United States*, „Demographic Research” 2022, t. 46, s. 1137–1162.
- Mills B.G., Belzer S.P., *Joint Custody as a Parenting Alternative*, „Pepperdine Law Review” 1982, t. 9, nr 4, s. 853–876.
- Nielsen L., *Shared Physical Custody: Does It Benefit Most Children?*, „Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers” 2015, t. 28, nr 1, s. 79–138.
- Novák T., Průchová B., *Předrozvodové a rozvodové poradenství*, Grada Publishing, Praga 2007.
- Scott E.S., *Pluralism, Parental Preference, and Child Custody*, „Columbia Law School” 1992, t. 80, nr 615, s. 615–672.
- Sikorska M., Gawrońska M., *Pieczą naprzemienną w Polsce – diagnoza i rekomendacje dla polityk publicznych*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2025.
- Večeřová-Procházková A., *Pomoc dětské duši*, Mladá fronta, Praga 2023.
- Warshak R.A., *The Approximation Rule, Child Development Research, and Children’s Best Interests After Divorce*, „Child Development Perspectives” 2007, t. 1, nr 2, s. 119–125.
- Żaba M., *Wybrane zagadnienia wymiaru sprawiedliwości i statusu sędziów w Republice Czeskiej*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2022.

Netografia

- How Much Custody Time Does Dad get in Your State?*, <https://www.custodyexchange.com/topics/research/dads-custody-time-by-state.php> [dostęp: 27.12.2025].
- Kubičková K., *Střídavá péče nedělá z dětí nešťastné batůžkáře, říká sociolog Petr Fučík*, <https://www.universitas.cz/osobnosti/5624-stridava-pece-nedela-z-deti-nestastne-batuzkare-rika-sociolog> [dostęp: 27.12.2025].
- Lányiová Z., *Striedavá vs. spoločná osobná starostlivosť rodičov*, <https://www.lanyiova.sk/l/clanok-s-obrazkami2/> [dostęp: 27.12.2025].
- Michalíková V., *Zverenie dieťaťa do striedavej starostlivosti – ako je to v praxi?*, <https://www.akmv.sk/zverenie-dietata-do-striedavej-starostlivosti-ako-je-to-v-praxi/> [dostęp: 27.12.2025].
- Tomešová J., *Společná péče o nezletilé dítě*, <https://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/spolecna-pece-o-nezletile-dite> [dostęp: 27.12.2025].